

Внесение указанных положений в законодательство Украины обеспечит исполнение и защиту прав и интересов участников рассматриваемых правоотношений, других лиц, права и интересы которых могут быть так или иначе затронуты, и государства в целом.

Литература:

1. Фрилансеры в информационной экономике: как россияне осваивают новые формы организации труда и занятости (по результатам Первой всероссийской переписи фрилансеров) (Препринт WP4/2009/02)/ Д.О. Стребков, А.В.Шевчук. – Москва: Изд. Дом Государственного университета- Высшей школы экономики, 2009 – 76 с.- с. 9.
2. Терещенко И.В. Фриланс. // Промышленно-торговое право. – 2011. - №9. – С . 22–24.
3. Стребков Д.О., Шевчук А.В. Фрилансеры в информационной экономике: мотивация и организация труда.// Социальная реальность. – 2008. - №1. - С .23-29.

Маркова О.О.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Неформальні процедури вирішення приватно-правових спорів: компаративістський підхід

Сьогодні надзвичайно актуально займатися питаннями дослідження розвитку, становлення та легітимації неформальних процедур вирішення приватно-правових спорів поряд із формальними, які для нашого суспільства, та держави є усталеними, традиційними і прийнятними. До формальних, як правило відносять судову процедуру, до неформальних – альтернативні процедури, зокрема (медіацію, переговори, самозахист та інші).

Будь-яка наукова дискусія, щодо поділу процедур на формальну чи неформальну для сучасної цивілістично-процесуальної доктрини є нетрадиційним, і складним одночасно, оскільки сьогодні досить важко знайти процедуру чисто формальну або неформальну, з урахуванням останніх тенденцій постійного розвитку, трансформації елементів обох процедур.

Професор Менкель-Мидоу вважає, що на розвиток неформальних процедур вирішення спорів вплинули дві основні причини: 1) «кількісні» причини, пов'язані із такими вимогами до вирішення спорів як: доступність, економічність, швидкість та ефективність; 2) «якісні» причини, пов'язані із можливістю прямої участі сторін у вирішенні спору, а також із можливістю сторін запропонувати свій компромісний варіант вирішення спору, який буде задовольняти інтереси обох сторін [1, с. 116].

При дослідження та аналізу даного питання необхідно застосувати компаративістський підхід, який складається із культурологічного та функціонального підходу. Культурологічний підхід. На розвиток та становлення неформальних процедур впливають національні особливості: менталітет, традиції, звичаї, культура народу, які обов'язково мають братися до уваги. Культура, свідомість формує нашу уяву як про оточуючий світ, так і про конфлікти, які є невід'ємною частиною буття кожної людини, та способи їх вирішення.

Процедура повинна задовольняти інтереси соціуму та відповідати її потребам. В самій природі та ідеології неформальної процедури вирішення спорів в якості основного принципу покладений творчий та інноваційний підхід, який передбачає створення принципово нових або комбінування вже існуючих альтернативних процедур [2, с. 43]. Розглядаючи питання

про створення нормативної основи функціонування та легітимації неформальних процедур вирішення спорів (медіації), в першу чергу необхідно оцінювати, наскільки ці процедури органічні для суспільних відносин, які потребують саме такого вирішення, і чи будуть вони сприйняті суспільством. Наприклад, медіація не є новою процедурою для нашого суспільства, оскільки темпи її популяризації та тенденції розвитку набирають обертів останнім часом. На сьогодні в Україні процедура медіації залишається неформальною, оскільки вона залишається не інституалізованою, у порівнянні із країнами Європейського Союзу. Процедура медіації в цивільному праві і процесі європейських країн давно інституалізована, підтвердженням цьому є спеціальні закони, які регламентують процедур медіації (США, Італія, Англія), закріплення спеціальних норм в Цивільно-процесуальних кодексах (Франції, Німеччини та інше). Функціональний підхід. Звертаючись до соціології, саме функціональний підхід використовується для досліджень, аналізу різних соціологічних питань, інститутів, процедур [3, с. 103]. Процесуальна доктрина зарубіжних держав розвивається шляхом використання саме соціологічних методів дослідження, підходів для дослідження питань виникнення та функціонування у суспільстві і державі неформальних процедур вирішення спорів. Використовуючи даний підхід необхідно з'ясувати термінологічне навантаження понять «формальний та неформальний», «процедура», «конфлікт», які запозичені зарубіжною процесуальною доктриною із соціології, а також з'ясувати критерії за яким необхідно відмежовувати формальну від неформальної процедури.

В Українському Словнику іншомовних слів *процедура* тлумачиться як офіційно встановлений чи прийнятий за звичаєм порядок, послідовність дій для здійснення або оформлення якихось справ. В зарубіжній теорії поняття «*formal procedures*» означає, що в основу поділу процедур на формальні і неформальні покладена наявність або відсутність конкретних форм їх об'єктивізації, а також легітимації; у ступені їх урегульованості нормами права. В Україні альтернативні способи вирішення спорів, відносяться до неформальних процедур, оскільки їх офіційне закріплення в законодавстві відсутнє, і вони не інституалізовані як формальні [4, с. 317]. У порівнянні із США, країнами Європейського Союзу вони є або формальними, або тільки деякі процедури альтернативних способів вирішення спорів залишається неформальними.

В основі критеріїв відмежування формальної процедури від неформальної можна виділити наступні: 1) форма процедури; 2) функціональна спрямованість процедури; 3) характер спору і цілі, які ставлять перед собою сторони конфлікту та інші.

Отже, становлення, розвиток неформальних процедур вирішення спорів в Україні необхідно розглядати в якості пріоритетного напрямку підвищення ефективності та удосконалення механізму вирішення правових спорів. Актуалізація питання використання неформальних процедур вирішення спорів в правовій, суспільній, економічній сфері є явищем закономірним, необхідним і водночас відповідає всім глобальним і інтернаціональним тенденціям розвитку української юридичної науки і практики.

Література:

1. Menkel'-Midou, K. Informal, formal and «semi formal» justice in the United States [Text] : U.S. national report. Proceedings: Civil process in intercultural dialogue: Eurasian context: the World Conference of the International Association of Procedural Law / [Ed. by. D. Ja. Maleshina]. – Moskva: Statut, 2012. – 720 p.
2. Елисеева А.А. Институт медиации в условиях инновационного развития российского общества / А.А.Елисеева // Журнал российского права. – 2011. – № 9. – С. 34-39.